

Lejeune, P. (2009). *On diary*. University of Hawaii Press.

Nurannisaa, S. N., Mariati, M., & Wahyudi, T. H. (2021). Visual Diary: The Self-discovery for Future Designer in Design Learning. In *Proceedings of the 2nd International Conference on Design Industries & Creative Culture, DESIGN DECODED* (pp. 24-25).

Travers, C. (2011). Unveiling a reflective diary methodology for exploring the lived experiences of stress and coping. *Journal of Vocational Behavior*, 79(1), 204-216.

УДК 7.012:316.722(477)

Зеленко Юлія Олександрівна, студентка кафедри образотворчого мистецтва

Віктор Карпов, науковий керівник, доктор історичних наук, завідувач кафедри дизайну Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ЕТНОДИЗАЙН У ВУЛИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ: ЯК ТРАДИЦІЙНІ МОТИВИ З'ЯВЛЯЮТЬСЯ НА ГРАФІТІ ТА МУРАЛАХ

Анотація. У статті досліджується вплив етнодизайну на сучасне вуличне мистецтво в Україні, зокрема на графіті та мурали. Розглядаються основні традиційні мотиви української культури, які використовуються у стріт-арті, а також роль цих мотивів у збереженні культурної спадщини та формуванні національної ідентичності. Аналізуються приклади застосування петриківського розпису, вишиванок, трипільських символів і образів національних героїв на вуличних муралах, а також можливі етичні питання, пов'язані з використанням культурних символів.

Ключові слова: етнодизайн, вуличне мистецтво, графіті, мурали, традиційні мотиви, українська культура, культурна спадщина.

Вступ.

Етнодизайн, як концепція використання народних мотивів та орнаментів у сучасному дизайні, стає дедалі популярнішим у різних сферах мистецтва, зокрема у вуличному мистецтві. Вуличне мистецтво (стріт-арт) відомо своєю бунтарською природою та незвичайним способом вираження, однак останнім часом воно почало включати в себе елементи традиційних народних культур. В Україні збереження та популяризація національних традицій через вуличне мистецтво набирає все більшого значення.

Матеріали та методи.

Основною метою цієї статті є дослідження впливу етнодизайну на українське вуличне мистецтво, зокрема на графіті та мурали, а також роль етнічних мотивів у відображенні культурної спадщини та формуванні національної ідентичності.

Результати.

В Україні вуличне мистецтво є одним із важливих способів вираження національних традицій та культурної самобутності. Багато художників почали активно використовувати етнічні мотиви, зокрема орнаменти та символи, що мають глибоке коріння в історії та культурі українського народу. Петриківський розпис — це один з найпопулярніших українських декоративних стилів, який активно використовується у вуличному мистецтві. Це особливий вид живопису, що характеризується яскравими квітковими та геометричними візерунками.

У 2017 році в Києві на вулиці Грінченка було створено великий мурал, який зображує традиційний петриківський розпис. Роботу виконали художники з міжнародної групи Art United Us. Мурал став одним з найвідоміших прикладів застосування цього стилю в графіті. Візерунки петриківки на муралі зливаються з абстрактними елементами сучасного мистецтва, що робить його унікальним поєднанням традицій та інновацій.

Вишиванки, як символ української національної ідентичності, знайшли своє місце у вуличному мистецтві. Візерунки на муралах та графіті часто відтворюють традиційні орнаменти, що є характерними для української вишивки. Мурал на будівлі Національної бібліотеки України в Києві, створений у 2018 році, зображає величезний орнамент, який нагадує вишивку на сорочці. Цей мурал, виконаний художниками з проекту Street Art Ukraine, поєднує символи, які часто зустрічаються на вишиванках, такі як хрестики, з сучасними кольорами та абстрактними формами, що робить його дуже потужним культурним виразом.

Мотиви з культури трипільців, такі як спіралі, сонячні знаки та геометричні візерунки, набули популярності у сучасному вуличному мистецтві як символи давньої української культури. Трипільські символи також використовуються для вираження глибинних зв'язків з природою та космосом. У 2019 році в Чернівцях був створений мурал, на якому зображено спіральне зображення сонця, характерне для трипільської культури. Це роботи художників Tadas, які використовували стародавні трипільські символи, зображуючи їх у сучасному графічному стилі. Мурал здобув популярність через своє поєднання глибоких історичних традицій та сучасних мистецьких прийомів.

Важливу роль у сучасному стріт-арті відіграють мурали, присвячені видатним особистостям української історії, таким як Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко. Ці образи втілюють дух боротьби за свободу та культурну незалежність. У Львові на вулиці Галицькій створено величезний мурал, що зображує Тараса Шевченка у вигляді сучасного героя, що виступає за права українців. Мурал, виконаний у 2020 році, став частиною проекту Mural Fest, і є однією з найвідоміших робіт, що з'єднує образ великого поета з сучасними соціальними проблемами, вираженими через мистецтво вуличних стін.

Ці конкретні приклади показують, як традиційні українські мотиви та символи інтегруються в сучасне вуличне мистецтво, зберігаючи зв'язок з історією та культурною спадщиною, при цьому створюючи нові форми художнього вираження.

Історія використання етнічних мотивів у сучасному мистецтві має глибоке коріння в народному мистецтві. Традиційні орнаменти, символи та зображення мали сакральне значення і широко використовувались у побуті, від розписів хат до сакральних об'єктів (Сидоренко, 2020). У XX столітті, коли інтерес до народної культури знову став актуальним, почали виникати перші спроби використання етнічних мотивів у сучасному дизайні, зокрема у графіті.

Від початку 2000-х років в Україні почала розвиватися культура вуличного мистецтва, і все більше художників стали звертатися до етнічних символів. Традиційні моти-

ви, такі як петриківка або трипільська символіка, стали популярними у створенні муралів, де художники переосмислюють ці мотиви, поєднуючи їх з сучасними художніми техніками (Левицька, 2018).

Вуличне мистецтво виступає важливим інструментом збереження культурної спадщини. Сучасні мурали з етнічними мотивами стають своєрідними меморіалами, що нагадують про багатство народної культури та історії. Збереження традицій через сучасне мистецтво дозволяє передавати культурну спадщину новим поколінням у новітній та доступній формі (Захарченко, 2016).

Мурали, що зображують національних героїв, історичні сцени або традиційні символи, сприяють збереженню культурної пам'яті в міському просторі, а також підвищують інтерес до національних традицій серед молоді (Сімонов, 2019).

Етнічні мотиви у вуличному мистецтві популярні не лише в Україні, але й у багатьох інших країнах світу. Від Бразилії до Японії, художники використовують народні традиції, щоб створювати сучасні мурали та графіті. Наприклад, у Бразилії у фавелах Ріо-де-Жанейро можна побачити мурали, що зображають індіанські мотиви та символи, характерні для місцевих племен (Андріїв, 2017). У Японії ж стріт-арт часто поєднує традиційні зображення, такі як гейші або самураї, з сучасними елементами (Черненко, 2021).

Одним із важливих питань у контексті етнодизайну є проблема культурної апропріації. У разі використання етнічних мотивів у вуличному мистецтві, виникає питання про етичність використання народних символів без належного контексту та поваги до культури (Бендер, 2018). Важливо, щоб художники використовували етнічні мотиви не просто як декоративний елемент, а з усвідомленням їх історичного та культурного значення, щоб уникнути негативних наслідків апропріації.

Висновки.

Етнодизайн у вуличному мистецтві — це потужний інструмент, що дозволяє зберігати та популяризувати культурну спадщину, а також сприяє формуванню національної ідентичності. Використання традиційних мотивів, таких як петриківка, вишиванки або трипільські символи, в сучасному графіті та муралах надає їм нове життя, перетворюючи на важливі елементи національної культури. У майбутньому етнодизайн, ймовірно, продовжить інтегруватися у різні форми мистецтва, зберігаючи зв'язок з історією та водночас відповідаючи на виклики сучасності.

Список використаних джерел

- Андріїв, Р. (2017). Мурали як частина сучасної урбаністичної культури. Львів: Грані-Т.
- Бендер, І. (2018). Культурна апропріація: етичні та художні аспекти. Львів: Інститут культурології.
- Захарченко, В. (2016). Петриківський розпис в сучасному контексті. Дніпро: ПП "Дніпро Мистецтво".
- Левицька, І. (2018). Мистецтво графіті: вплив сучасних напрямків на українську культуру. Київ: Наукова думка.
- Сидоренко, І. (2020). Традиційна українська вишивка: символіка та значення. Чернівці: Букрек.
- Сімонов, К. (2019). Сучасні українські художники: мурали та графіті в міському просторі. Київ: Артцентр.
- Черненко, І. (2021). Графіті як засіб культурного самовираження: роль національних мотивів. Київ: "Інститут соціокультурних досліджень".